

צעדים למיצוי פוטנציאל התעסוקה במשק

הצעה להחלטה

1. בהמשך לצעדים למען הגדלת הפריון והצמיחה הכלכלית במשק, ונוכח החשיבות הלאומית שרואה הממשלה בהגדלת שיעורי התעסוקה של גברים חרדים כחלק מהצעדים למיצוי פוטנציאל התעסוקה במשק ובהמשך להחלטת ממשלה מס' 198 מיום 1.8.2021 (להלן-החלטת הממשלה), ועל מנת לעמוד ביעד התעסוקה לשנת 2030 של גברים חרדים כפי שנקבעו בהחלטת הממשלה:

א. להנחות את משרד העבודה (להלן-המשרד) להרחיב ולפתח תכניות תעסוקה שונות לגברים חרדים, בדגש על עידוד ותמרוץ רכישת השכלה והכשרה איכותית לשילוב בתעסוקה בשכר גבוה ובפרט:

1. רכישת השכלת בסיס באמצעות סבסוד הלימודים ופיתוח תכנים מונגשים דיגיטליים.

2. הגברת השילוב בהשכלה על תוכנית איכותית רלוונטית לשוק העבודה ולמערכת הביטחון באמצעות תכניות הכשרה, תמיכה וליווי. באופן שיועדפו תכניות עם תשואה גבוהה להשכלה ותרומה לצרכי מערכת הביטחון.

3. הרחבת התמיכה במהלך הלימודים ע"י מנגנון הלוואות מותנות הכנסה, כאשר הקצאת הלוואות תהא תוך העדפה להכשרות עם תשואה גבוהה מוכחת להשכלה.

ב. המשרד יגבש תוכנית עבודה מפורטת, בתיאום עם השותפים הרלבנטיים הכוללת מדדי תפוקה ויעדי השכלה ושכר, אשר תאפשר בהסכמת אגף התקציבים במשרד האוצר ובמידת הצורך בתיאום או התייעצות עם שותפים נוספים רלוונטיים. כלי הפעולה ואופן הקצאת התקציב ליישום התוכנית על מרכיביה יקבעו במסגרת גיבוש התוכנית. התוכנית תוצג לעיון ולהתייחסות הרשות לפיתוח כלכלי חברתי של המגזר החרדי. המשרד, בתיאום עם אגף התקציבים במשרד האוצר, יהיה רשאי לבצע התאמות והסטות בין כלי הפעולה בתוך המשרד או בין משרדי הממשלה, ויחידות הסמך הרלוונטיים.

ג. בהתאם לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985, ולצורך יישום ומימון החלטה זו, להקצות סך של 70 מלש"ח מתוך סכומים ששוריינו בחוק התקציב הנוסף לשנת 2024 שיועדו לטובת החלטת ממשלה בעניין תעסוקת גברים חרדים בשנת 2024.

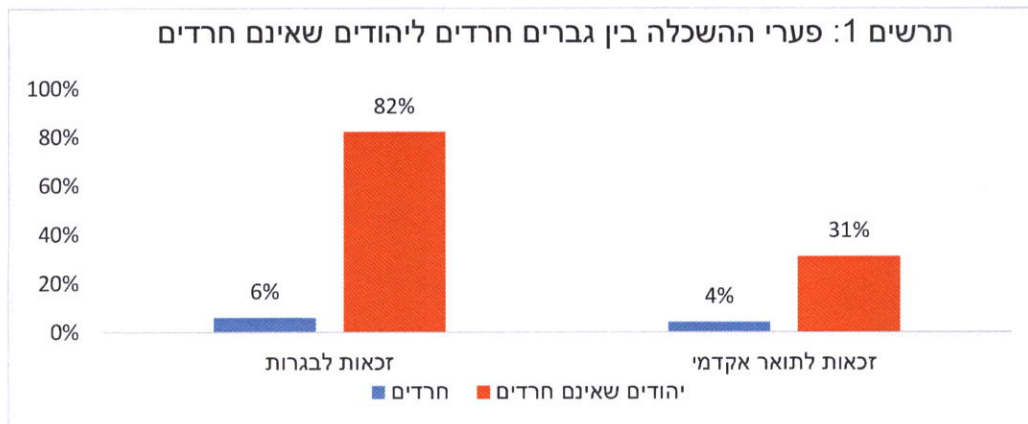
2. משרד העבודה יבחן את הצורך בקידום החלטת ממשלה ייעודית בנוגע לתכניות המופעלות על ידו לקידום עסוקה של אנשים עם מוגבלות, וזאת בשים לב ליעד התעסוקה לאוכלוסייה זו בהחלטת הממשלה.

דברי הסבר

בהחלטת הממשלה 198 מיום ה-1.8.2021 (להלן החלטת היעדים) נקבע ביעדי התעסוקה העיקריים כי שיעור התעסוקה של גברים חרדים יעמוד על לפחות 65% בשנת 2030 בעוד כיום שיעור התעסוקה של גברים חרדים עומד על 55%. כתוצאה מכך על מנת לעמוד ביעד שיעור התעסוקה צריך לגדול בכ-2 נקודות אחוז בכל אחת מהשנים הבאות. מעבר לכך עקב שיעור הגידול המהיר של אוכלוסייה זו, העומד על כ-4% בשנה (כפול משיעור הגידול הכללי של האוכלוסייה), ישנו צורך שוטף בהגדלת המענה הניתן לאוכלוסייה זו.

בנוסף על מנת שלא להרחיב את פערי השכר הגבוהים בין גברים חרדים וגברים שאינם חרדים, שכבר כיום עומדים על למעלה מ-100%, יש לדאוג כי השילוב בתעסוקה יעשה בתעסוקה בפריון גבוה.

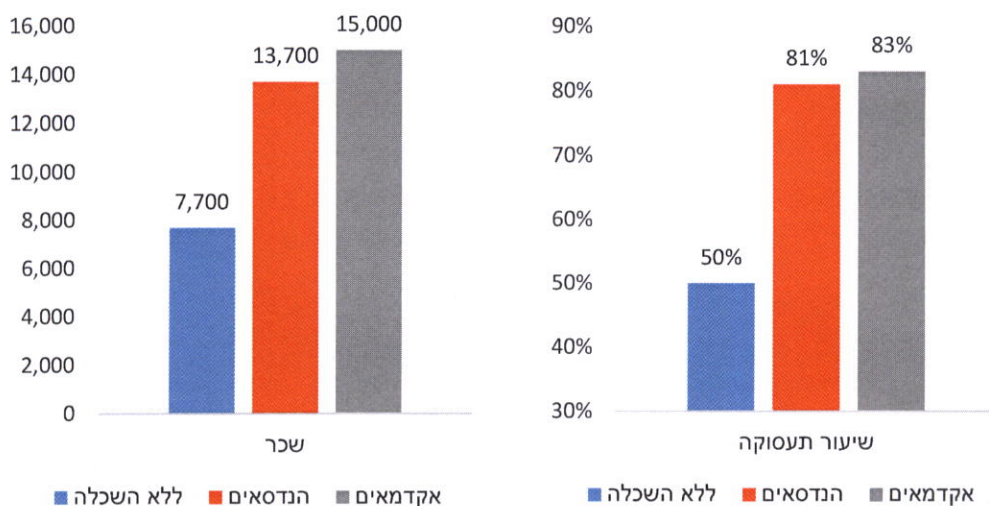
לשם עמידה ביעדים אלו ולאור הפערים הגדולים בשיעור הגברים החרדים בעלי השכלה על תיכונית, מושם בהחלטה דגש על רכישת השכלה זו. אולם תהליך זה מתחיל בהשלמת השכלת הבסיס, שהיא תנאי הכרחי לשילוב בהשכלה גבוהה, שגם שם ישנם פערים גדולים בין גברים חרדים לגברים שאינם חרדים. המחשה של הפערים בכל רמות ההשכלה ניתן לראות בתרשים הבא.

מטרת תכנית זו הינה טיפול בפערים אלו ועידוד ותמיכה ברכישת השכלה בקרב גברים חרדים על מנת לשלבם בשוק העבודה בצורה מיטבית. על מנת לעשות כן הדגש יהיה על תכניות הכשרה בעלות תשואה גבוהה להשכלה כפי שמופיע בהחלטת היעדים.

בכדי לעשות זאת יורחבו תכניות הכוון תעסוקתי והכשרה קיימות ויפותחו חדשות, אשר יכללו בין היתר ליווי ותמיכה, הן בהיבט הלימודי והן בהיבט הכלכלי, בלומדים במהלך הלימודים על מנת למנוע נשירה. הגידול בשיעור בעלי השכלה על תיכונית יבוא לידי ביטוי בעתיד בשיעורי תעסוקה גבוהים יותר ובשכר גבוה יותר כפי שאנו רואים מהנתונים עלה שפעת ההשכלה כבר כיום שמופיעים בתרשים 2.

תרשים 2: שיעור תעסוקה ושכר גברים חרדים בני 25-39

נתונים כלכליים והשפעה על משק המדינה:

לאור הגידול הדמוגרפי הצפוי של האוכלוסייה החרדית בעשורים הקרובים, יש חשיבות גדולה להשתלבותם בשוק העבודה והשפעה רבה על משק המדינה.

המשך המצב הנוכחי בו שיעורי התעסוקה והשכר של הגברים החרדים נמוכים באופן משמעותי משיעורם באוכלוסייה הלא חרדית, ישפיע על צמיחת המשק ויכולת המדינה להמשיך ולספק את השירותים אותם היא מספקת כיום. למשל, בנק ישראל העריך שללא התכנסות במצב התעסוקה תידרש העלאת מיסים של 16% על מנת לספק את רמת השירותים הנוכחית.

תקציב

בהתאם לחוק יסודות התקציב התשמ"ה-1985, ולצורך מימון החלטה זו, יוקצה סך של 70 מליון ש"ח מתוך סכומים ששוריינו בחוק התקציב הנוסף לשנת 2024 שיועדו לטובת החלטת ממשלה בעניין תעסוקת גברים חרדים בשנת 2024.

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

כמפורט בהצעה

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

לא רלוונטי

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטה מס' 171 מיום 24.2.2023 בעניין תכנית לחיזוק ההשכלה הטכנולוגית בישראל

החלטה מס' 198 מיום 1.8.2021 בעניין התכנית הכלכלית לשנים 2021-2022

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

מצורפת חוות דעת.

סיווגים

סיווג ראשי: 01ביצועי; 05ממשלה;

תחום פעולה עיקרי: 02חברה וכלכלה; 06המגזר הציבורי;

מוגש על ידי שר העבודה
ועל ידי שר האוצר

י"ד בסיון התשפ"ד
20 ביוני 2024

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה ולוועדות השרים

נושא הצעת ההחלטה:

צעדים למיצוי פוטנציאל התעסוקה במשק.

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטי המשפטיים:

החלטת הממשלה מס' 2594 מיום ה- 6.04.2017 רשמה את הודעת שר העבודה הרווחה והשירותים החברתיים דאז להקים ועדה לקידום תחום התעסוקה לקראת שנת 2030 וזאת בהמשך להחלטת הממשל מס' 1994 מיום 15.7.2010 אשר קבעה את יעדי התעסוקה לשנת 2020. בשנת 2020 הוגש לשר העבודה דו"ח ועדת התעסוקה לשנת 2030 בראשות פרופ' צבי אקשטיין (להלן – דו"ח ועדת התעסוקה). החלטת ממשלה מס' 198 מיום 1.08.2021 אשר נתקבלה במסגרת התכנית הכלכלית לשנת 2021-2022 קבעה בהתאם לדו"ח ועדת התעסוקה את יעדי התעסוקה לשנת 2030, כאשר העיקריים ניתנו בקשר לגברים חרדיים, נשים ערביות ואנשים עם מוגבלות. עוד נקבעו יעדי תעסוקה משניים לנשים חרדיות, גברים ערביים ונשים וגברים מהאוכלוסייה היהודית לא חרדית. לסיום נקבעו גם יעדי איכות תעסוקה עיקריים לנשים חרדיות וגברים ממגזר המיעוטים בקבוצות הגיל המפורטות בהחלטה, וכן יעדי איכות תעסוקה משניים לגברים חרדיים, נשים ולנשים בנות מיעוטים לפי קבוצות גיל בהתאם לקבוע באותה החלטה.

הצעת ההחלטה מבקשת להוסיף או להרחיב את תכניות הקיימות ליישום החלטת הממשלה מס' 198 בכל הנוגע ליעדי תעסוקה עיקריים לגברים חרדיים. כמוסבר בדברי ההסבר שיעורי התעסוקה לגבי גברים חרדיים עומד היום על 55%, כאשר יעד התעסוקה לגברים חרדיים לפי ההחלטה האמורה לשנת 2030 הוא **ככלל** שיעור תעסוקה של 65% לגילים 25 עד 66 שנים (אם לא מתקיימות הנסיבות להעלאת יעד התעסוקה כאמור בסעיף 1.א להחלטת הממשלה מס' 198 לעיל). ועוד שלגבי נשים חרדיות שיעור התעסוקה עומד היום על 81% - שהוא היעד שנקבע לשנת 2030. לעניין הצעת ההחלטה יוקצו 70 מלש"ח לשנת 2024.

ייאמר כי בשים לב כי הרחבת תכניות תעסוקה שמה דגש על הרחבת ההשכלה או ההכשרה התעסוקתית של קבוצת היעד, הרי שיתכן שהיא תכלול שיתופי פעולה עם משרדי ממשלה רלוואנטים אחרים. במקרה זה ניתן יהיה להסיט את התקציב לפעילות של המשרד הרלוואנטי כאמור בסעיף 3 להצעה.

מקור התקציב הוא בהתאם לקבוע בהצעת ההחלטה.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

בשים לב לשוני בין שיעורי התעסוקה לנשים וגברים חרדיות, הרי שיש הצדקה במיקוד תכניות להגברת של שיעור התעסוקה של גברים אל מול שיעור התעסוקה של נשים חרדיות שהוא גבוה. לנשים חרדיות קיימות תכניות אשר עניינן בקידום איכות התעסוקה, כך לדוגמה מינהל תעסוקת אוכלוסיות מקדם תכנית חן - למתן מעטפת ייעוץ, הכוון תעסוקתי והכנה לשוק העבודה לתלמידות הסמינרים, עוד מקדם המינהל תכנית נתיבה – תכנית לליווי והכוון להכשרה איכותית לתלמידות חרדיות בתיכונים (בעיקר בפריפריה החברתית

הגיאוגרפית) וכן, תכנית קידום תעסוקתי במרכזי ההכוון, תכנית הנדסאיות פרמיום שבאמצעותה ניתן הכשרה נוספת וניסיון מעשי לסטודנטיות חרדיות להנדסאות תכנה לשילובם בשכר גבוה בתעשיית ההייטק.

בנוסף במסגרת ועדת התעסוקה נמצאו שלוש קבוצות יעד בשיעורי תעסוקה נמוך: גברים חרדיים, נשים בנות מיעוטים ואנשים עם מוגבלות. לגבי נשים בנות מיעוטים מתגבשות תכניות תעסוקה בהתאם לתכנית החומש שגובש במסגרת החלטת ממשלה למס' 550 "התכנית הכלכלית לצמצום פערים בחברה הערבית עד לשנת 2026". אשר לאנשים עם מוגבלות, אומנם משרד העבודה מקדם תכניות לקידום תעסוקה של אלה וגם במסגרת החלטת ממשלה מס' 550 נוצלו כספים לטובת קידום אנשים עם מוגבלות מטעם האוכלוסייה הערבית, אולם ייתכן ויש מקום כי יקודם בעניין זה גם החלטת ממשלה ייעודית. לפיכך נוסף סעיף בתוך המחליטים לפיו משרד העבודה יבחן את הצורך בקידום החלטת ממשלה ייעודית בנוגע לתכניות המופעלות על ידו לקידום עסוקה של אנשים עם מוגבלות.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שההצעה נוגעת להם:

היועץ המשפטי של משרד האוצר: אין מניעה משפטית.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:

אין מניעה משפטית.

דבורה ספיר אלון, עוד
יועצת משפטית
משרד העבודה